

28.11.2016

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo (kirjaamo@lvm.fi)
PL 31
00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntöne 15.11.2016

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston periaatepäätökseksi tieliikenneturvallisuuden parantamiseksi

Eduskunta edellytti keväällä 2015, että hallitus laatii liikenneturvallisuutta koskevan periaatepäätöksen. Liikenne- ja viestintäministeriö on valmistellut luonnoksen valtioneuvoston periaatepäätökseksi liikenneturvallisuuden parantamisesta. Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua periaatepäätösluonnoksesta.

Periaatepäätös tieliikenneturvallisuuden parantamiseksi perustuu hallitusohjelman kärkihankkeisiin, joiden mukaan säädöksiä sujuvoitetaan ja Suomeen rakennetaan digitaalisen liiketoiminnan kasvuypäristö. Periaatepäätös on jatkoa vuodesta 1993 alkaen laadittujen periaatepäätösten sarjalle.

Liikenneturvallisuusvisio

Periaatepäätöksen lähtökohtana on valtioneuvoston vuonna 2001 hyväksymä pitkän aikavälin liikenneturvallisuusvisio, jonka mukaan tieliikennejärjestelmä on suunniteltava siten, ettei kenenkään tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti liikenteessä.

Kuntaliitto ehdottaa, että pitkän aikavälin vision lisäksi periaatepäätöksessä asetettaisiin tavoitteita myös välivuosille kuolemien ja vakavien loukkaantumisten vähenemisen osalta. Konkreettiset välitavoitteet tukevat liikenneturvallisuustyötä sekä sen seurantaa ja vaikutavuuden arviointia.

Ehdotuksia osatavoitteisiin ja toimenpiteisiin

Kuntaliitto toteaa, että luonnos tieliikenneturvallisuuden periaatepäätökseksi sisältää monia erittäin kannatettavia tavoitteita ja toimenpiteitä, joilla pyritään vastaamaan myös tulevaisuuden haasteisiin esimerkiksi automaattisen liikenteen osalta.

Liikenneturvallisuuden parantamisen lähtökohtiin vaikuttaa olennaisesti maankäytön ja liikenteen yhteensovittaminen, kulkumuotojakauma ja liikennesuorite. Ne määrittävät liikennejärjestelmän kokonaisuutta ja siten myös muiden keinojen mahdollisuuksia ja vaikuttavuutta. Tämän huomioiminen tulisi sisällyttää periaatepäätökseen esimerkiksi muodostamalla näistä oma tavoite, esimerkiksi *Turvallisempia kulkutapoja liikenteeseen*. Keskeistä on maankäytön ja kestävien kulkumuotojen yhteensovittamisen onnistuminen sekä moottoriajoneuvoliikenteen kasvun hillintä. Yksi keskeinen syy Suomen Euroopan parhaita maita huonompaan liikenneturvallisuustilanteeseen on korkea ajoneuvoliikenteen suorite.

Periaatepäätöksessä tulisi korostaa selkeästi myös liikennekasvatuksen ja -valistuksen merkitystä. Sitä tulee kohdentaa kaikkiin liikkujaryhmiin erityisesti riskikäyttäytymisen vähentämiseksi ja toisten liikkujien huomioimiseksi. Erityisellä sijalla tulee myös olla lasten ja nuorten liikennekasvatus.

Kuntaliitto esittää seuraavassa joitakin täydentämis- ja täsmentämisehdotuksia periaatepäätösluonnoksen tavoitteisiin ja toimenpiteisiin.

Tavoite: Liikenteen pelisäännöt selkeiksi

Hallitus on viimeistelemässä esitystä tieliikennelain kokonaisuudistukseksi. Kuntien kannalta on tärkeää, että uudistuksen myötä kuntien tehtävät selkiytyvät ja tehtävistä huolehtiminen helpottuu. Tieliikennelakiin tehtävissä muutoksissa tulee liikenneturvallisuuden olla keskeisellä sijalla.

Hallituksen tavoitteena on raskaan liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden parantaminen uudistamalla ajoneuvojen talvirengasvaatimuksia. Kuntaliitto totesi asetusmuutoksesta antamassaan lausunnossa 11.11.2016, että se kannattaa raskaiden ajoneuvojen talvikauden rengasmääräysten uudistamista erityisesti liikenneturvallisuuden näkökulmasta. Kuntaliitto ehdotti, että asetusmuutosluonnoksen talvirenkaiden käyttöaikaa koskevia määräyksiä harkitaan vielä uudelleen. Suomi on maantieteellisesti laaja ja pitkä maa, jossa talvikelit voivat poiketa alueellisesti toisistaan merkittävästi. Talven alkaminen ja loppuminen vaihtelevat myös huomattavasti vuodesta toiseen. Kuntaliitto ehdotti lausunnossaan, että asetusmuutoksessa joko pidennetään ehdotettua kiinteää aikaa (joulu-, tammi- ja helmikuu) esimerkiksi maaliskuun loppuun, tai säädetään, että talvirenkaita käytetään tietyntä kiinteänä aikana ja myös talviolosuhteiden vallitessa.

Tavoite: Tehokkuutta liikennesääntöjen valvontaan ja seuraamuksiin

Kuntaliitto kannattaa ehdotettuja toimenpiteitä kuten hallinnollisten sanktioiden ja sakko-menettelyn käyttöalojen laajentamista. Kuntaliitto ehdottaa, että periaatepäätökseen lisätään toimenpiteeksi selvitys siitä, millä edellytyksillä ja millaisilla toimintamalleilla mahdollistetaan kunnallinen kameravalvonta.

Kunnallinen kameravalvonta tulisi mahdollistaa nykyistä joustavammilla toimintamalleilla, sillä nykymalli ei riittävästi edistä katuverkon valvonnan lisäämistä ja tehostamista. Kameravalvonta on tehokas keino liikenneturvallisuustavoitteiden edistämiseksi sekä kestävien kulkutapojen kuten kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen käytön tukemisessa. Kaupunkiliikenteessä jalankulkijan tai pyöräilijän henkilövahinkoon johtaneista onnettomuuksista suurin osa tapahtuu suojatiellä. Kameravalvontaa tulisi voida käyttää nykyistä tehokkaammin punaista liikennevaloa päin ajamisen ja suojateiden valvontaan ja myös ajonopeuksien ja joukkoliikennekaistojen valvontaan. Samalla tarvitaan myös lisää tutkimus- ja kehitysteistyötä ahtaaseen katutilaan soveltuvista kameravalvonnan teknisistä ratkaisuista ja vaatimuksista.

Tavoite: Turvallisempia ajoneuvoja teille

Tavoite ajoneuvokannan keski-ikänsä pienentämisestä esimerkiksi verotuksen keinoin on kannatettavaa. Kuten myös ylipäätään liikenneverkon kehittämisen pitkäjänteisyyden ja taloudellisen kestävyuden vahvistaminen.

Kuntaliitto toteaa kuitenkin, että tavoitteen yhteydessä mainittu valtion liikenneverkkoyhtiötä koskeva selvitys on kesken. Selvityksestä ja sen tuloksista ei ole vielä riittävästi tietoa saatavilla, jotta olisi mahdollista ottaa kantaa siihen, mikä liikenneverkkoyhtiön merkitys ajoneuvokannan uudistamisen kannalta voisi olla.

Tavoite: Luottamusta liikenteen automatisaatioon

Liikenteen automaattisen liikenteen tiekartan muodostamisen ja automatisaation keinojen selvittämisen ja käyttöönoton tulee kattaa myös yhteistyö ja erilaiset kokeilut kuntien kanssa. Etenemispolussa tulee huomioida tieverkon ja katuverkon yhteensovitus ja myös erityisvaatimukset. Kaupunkiliikenteessä kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen käytön ja kehittämisen tulee olla ensisijaista myös automatisaatiota edistettäessä.

Tavoite: Liikenteessä ajokuntoiset ajavat ja muut kulkevat kyydissä

Tätä tavoitetta tulisi laajentaa kattamaan selkeästi myös jalankulun, pyöräilyn ja joukkoliikenteen rooli liikkumispalveluina ja merkitys liikenneturvallisuuden parantamisessa. Nämä ovat jääneet periaatepäätöksessä liian vähälle huomiolle.

Tavoite: Väylien on oltava turvallisessa kunnossa

Tavoitteen toteuttamisessa keskeisenä toimenpiteenä on mainittu liikenne- ja viestintäministeriön valmisteleva selvitys liikenneverkon kehittämisen ja rahoituksen uudistamiseksi, jotta poliittiset päätökset asiasta voidaan tehdä alkuvuodesta 2017. Kuntaliitto toteaa, että valtion liikenneverkkoyhtiötä koskeva selvitys on kesken, eikä asiasta ole vielä riittävästi tietoa saatavilla. Tieliikenneturvallisuuden periaatepäätöksen keskeisten toimenpiteiden ei tulisi olla sellaisten hankkeiden varassa, joista ei ole kuultu sidosryhmiä ja joista ei vielä ole poliittisia päätöksiä.

Korjausvelkatoimenpiteiden toteutuksen ja vaikuttavuuden seuranta on kannatettavaa. Lisäksi on tärkeää tunnistaa ja edistää myös muita toimenpiteitä, joilla liikenneturvallisuutta saadaan edistettyä kustannustehokkaasti. Tässä on tärkeää huomioida myös jalankulun ja pyöräilyn turvallisuus.

Seurantamittaristo

Periaatepäätöksen vaikutuksia seurataan päätöksessä määriteltävillä mittareilla. Kuntaliitto ehdottaa, että mittaristoon lisätään seurattavaksi asiaksi kulkutapajakauma.

SUOMEN KUNTALIITTO

Ritva Laine
johtaja

Johanna Vilkuna
liikenneasiantuntija

Tiedoksi Kirjaamo, Timo Reina, Ulla Hurmeranta, Minna Antila, Pirjo Poikonen, Leena Pöntynen ja Paavo Taipale.